

De zwaarwichtige lichtheid van papier in Museum Nienoord. 'Papier is geen drager van het beeld. Het *is* het beeld'

De kracht van kwetsbaar papier. Elf kunstenaars scheuren, plakken, verven, schrapen en construeren met papier. Het materiaal is meer dan een tekenvelletje en krijgt soms contrasterende eigenschappen in de tentoonstelling 'PapierPapier' in Museum Nienoord in Leek.

Josefien Alkema, *Cosmic ornaments*, 2025/26, en daarachter (links): Tienke Zijlstra, zonder titel, 2026. © Foto: Frank Abspoel

30 juni 2026, 11:00 Illand Pietersma

'Papier is geen drager van het beeld. Het *is* het beeld.' Dat zegt Peter Boersma over zijn kunst. Hij is onder meer bekend van collage-tentoonstellingen die hij in Groningen organiseert.

In de expositie *PapierPapier* is een hoekje met een fraai overzicht van hoe hijzelf plakt, schrapt, omvouwt en openscheurt. Zo ontstaan collages met meerdere lagen en doorkijkjes, die nieuwsgierig maken naar wat er achter kan schuilen. De stukken papier die hij gebruikt, afkomstig uit bijvoorbeeld tijdschriften, zijn zelf wel een drager van het beeld. Maar uiteindelijk is het papieren object het nieuwe beeld, met een nieuwe betekenis.

Extra dimensie

Bij het materiaal 'papier' denk je in de kunst al snel aan schetsen of tekeningen. Zulke voorbeelden zijn er wel in deze tentoonstelling: de grote aquarellen met dobberende eenden van Herman van Hoogdalem; of het grafische werk van Tim Blaauw die juist stelt: 'Papier is voor mij altijd drager.' Maar die meterslange aquarellen zijn nu wel

opgehangen in de ruimte, of bungelen zelfs als een soort hangmat, waardoor deze kunstwerken op papier toch een extra dimensie krijgen.

Op de voorgrond: Tim Blauw, Grove (enchanted wood), 2006/26. © Foto: Frank Abspoel

Zie ook de zware houtskooltekeningen van Jeffrey Linker: geïnspireerd door de gebinten en duistere hoeken van de zolder van Nienoord, ligt de zwarte houtskool in een dikke laag op enorme vellen papier, die aan balken hangen. Diepzwart, donker en zwaar; en toch wiegt het papier heen en weer wanneer je in de buurt komt.

Peter Dijk, In je hoofd/wachten, 2025/26, en achterin: Jeffrey Linker, Nienoord, 2025. © Foto: Frank Abspoel

Janke Klompmaker, El jardin de Lorca, 2013. © Foto: Frank Abspoel

Dat contrast tussen de zwaarte en tegelijk lichtheid van papier kom je vaker tegen. Josefien Alkema maakt ruimtelijke constructies van papier. Door de ruwe zwart-wittekening op de buitenkant lijken het wel stenen. Sommige staan logischerwijs uitgestald op de grond. Maar andere 'keien' zweven aan dunne draadjes in de lucht en beginnen al te draaien, zodra je er even langsloopt.

Bij Rose Everts zit de zwaarte niet zozeer in het gewicht van het papier, maar in de verhalen van haar papieren objecten: ze maakt er semi-transparante vensters van, waarin schaduwen en silhouetten van telkens andere taferelen opdoemen: keurige plantjes, een rijtje schoonmaakmiddelen, twee kledingstukken aan een knaapje (van een stel, misschien?) of juist een gat in het raam of een verwrongen luxaflex. Ze doen je afvragen wie er wonen en wat zich achter die vensters afspeelt.

Rosa Everts, Nachtwakers (remake), 2026. © Foto: Frank Abspoel

Papierkunst zonder papier

De tentoonstelling laat zeer uiteenlopende aspecten van papierkunst zien. Dat gaat soms heel ver. Zo speelt Kim Habers op de computer vaak met woorden en letters. In dit geval met de chemische verbinding NO (stikstofmonoxide). Dit grafische werk print ze uit op papier. Daarna schildert ze er een laag witte acrylverf overheen. Vervolgens draait ze het geheel om, en krabt ze vanaf de achterkant de papieren drager weg.

Wat overblijft is een witte verflaag met de zwarte print er nog in. Het hangt nu als een gedrapeerd en gekreukt doek aan het raam, waar het invallende zonlicht er mooi mee speelt. En zou Habers met NO – wat ook voor ‘nee’ kan staan – iets willen zeggen over de stikstofproblematiek?

Allie van Altena, Reflecting home, 2026. © Foto: Frank Abspoel

Het ene papieren kunstwerk doet alsof het helemaal niet van papier is; een ander ís zelfs niet eens (meer) van papier. Zo bevat deze tentoonstelling verrassende objecten.

Bekijk achterin de expositieruimte ook even de video met toelichtingen van museumdirecteur Geert Pruiksma, tevens bekend van zijn kunstrubriek in het tv-programma *BinnensteBuiten*. Op toegankelijke wijze geeft hij bij diverse kunstwerken extra informatie en een eigen gedachte. Daarmee kijk je op de terugweg soms toch met een andere blik naar de tentoonstelling.

PapierPapier is t/m 27 september te bezoeken in Museum Nienoord, Nienoord 1, Leek. Open: di-zo 12-16.30.